

Sotsialdemokraatiline töölisterpartei ja ametiühinused.

Tööliste liikumine, mis enesele ka Wenemaal teed murdis, avaldab enmast iseteadwa töölisklassi alalise wõitluses. Hoolimata hiiglawõitlusest ja suurtest weresohwritest tuleb meil päris tegewusewabadust ikka alles wõita. Walitsus arwab enesel praegusel filmapilgul jälle jõudu kallalt olemas, et tööliste liikumisewabadust kõige kitsamatesse piiridesse suruda. Awaalitud poliitilised koosolekud ja seltsid pole lubatud; ainult ametiühisusi lastakse nime kaudu elada, tõelikult kitsendab poliitsei nende tegewust, nii et needki tantsu- ja lõbu-seltside iselaadi omandawad. Meie ise peame selle järel walwama, et walitsus neid ühisusi, mis tööliste majandusliste wõitluste korraldamiseks asutatud on, mitte trahteriteks, fidurateks abiandmise kasjadeks, ega tööliste kasude wastaste tegewuse kreffkohtadeks alla suruda ei saaks.

Hea ja loomuliku organiseerimise wõimaluse juures langeb töölisklassi wõitlus kahte osasse, poliitilisesse ja majanduslisesse wõitlusesse. Poliitiliseks wõitluseks ühinevad wõimalikult kõik klassiteadlikud töölised suureks töölisterparteks, selle juhtimiseks Märgi ja Engelsi poolt põhjendatud teaduslik sotsialismuse on, kuna majandusline wõitlus kitsamat korraldust nõuab.

Majanduslises wõitluses organiseerivad töölised endid ametiühisustesse. Üleüldises mõttes on küll kõikide palgatööliste kasud ühesugused. Kõikidel on soew oma elukorda parandada, lähemat tööaega, kõrgemat palka, puhkamaid ja õhukamaid tööruumisid, kaitseabinõusid masinate murde, finnitust õnnetuste, haiguste, töewõime tuse ja tööpühade korral ja riiklisi töölise kaitseadusi ja nende järelwalwamist nõuda, olgu nad ükskõik mis sugusest rahwusest või sugusest pärit, olgu neil mis tahes üst või inimwaade, olgu nad ükskõik mis suguses ametis tegewad.

Ugas ametkonnas on aga oma iseäralised olud walitsewad, mis tarwilikuks teewad, et iga ametkonna töölised endid isepäinis organiseeriks. Ehitustöölised ja pagarid, metallitöölised ja räitsepääd jne. ei saa oma asju üheskoos ajada.

Uks tähtsamatest töölise wõitlemise abinõudest on streik. Streik õnnestab seda julgemine, mida rohkem ametkonna töölised sel kombel organiseeritud on, et nad walimis on streigist osa wõtma. Kui tuhanded töölised ainult 200 streigiwad, kuna 800 töötawad, siis ei wõi streigil suurt tähtsust olla. On aga 800 töölise streikimise poolt ja 200 teewad tööd edasi, siis on streigil suur tagajärg.

See asjalugu teeb tarwilikuks, et wõimalikult kõik ametkonna töölised ühendusesse astuksiwad. Ametiühisuste soow käib sinna poole, et kõiki töölisi eneste ümber koguda. Et see wõimalik oleks, ei wõi ametiühisused oma liikmete poliitikalise poolehoidmise ega ilmawaate peale rõhku panna. Nad peawad oma asju nõnda ajada kassuma, et niuhasti usklikud ristiniimesed kui ka usmata „paganad“, kiriku-wastased ja ilma usuta isikud, sotsialdemokraadid ja kuninga poolehoidjad nende liikmeteks wõiwad astuda. See asjaolu ei luba ametiühisustes poliitilise tegewuse peale täit rõhku panna. Ka teisi põhjusid on olemas, mis seda keelawad.

Kuna ametiühisused — igaüks oma kohal ja ametkonnas — nii ütelda alalist „wäikest sõda“ oma töödandjatega ja ettewõtjatega peawad, tähele pannes, millal sünnis nõudmistega wali olla ja millal hea on järele anda, peab poliitika partei töölise klassiwõitluse lõpuni silmas, ja wõitleb ülemaalises ja wiimaks üleilmalises ühenduses terve töölisklassi eest. Sotsialdemokraatiline töölisterpartei wõitluse lõpuni on klassiwõitlusesse lõppu tulla, seltskonna elu ja tegewust nõnda korraldada, et töölisklass mitte enam wõidelda ei prungi.

Ametiühisusline wõitlus ei too ilma maske wõitluse lõppu. Palk wõib täna kõrgendatud, tööpäew lühendatud saada; aga homme töötawad

keerulised tolliseadused ja mitmesugused kaufsed maksud toiduainete hinda, üürid tõusewad ja — kõrgem palk kaob jällegi näppude wahelt ära; tööpäewa lühendamise mõjul pandakse täiendatud masinad käima, mis kiiremine töötawad ja mis mereste asemel naesterahwa eht koguni laste järelewaatusega käia wõiwad. Tööliseid ei jää muud üle, kui ikka uneste wõidelda. Wõitlemine iseenesest ei wõi aga töölise eesmärk olla, waid niisugusesse olukorda peafimine, kus wõitlemist selles mõttes enam tarwis ei ole. See on poliitikapartei ülesanne.

Sotsialdemokraatiline töölisterpartei ühib iga oma samnuga selle lõpuessmärgi poole, et klassiwahed kaofiwad, et terve inimeste seltskond suurema hulga inimeste kurbanise ära heidaks. See wõib ainult sel kombel sündida, et kõik tööstuse-abinõud, nagu kapital, maa, wabrikud, masinad, randteed, laewad, toored ained jne., mis praegu usklikute inimeste eraomandus on ja mille abil need terwet töölisklassi, wäike-talupoegi, wäikei käsitöölisi jne. wälja furnawad, seltskonna omanduseks tunnistatakse ja kõik töötegemine, tarbeained eht wäetade valmistamine seltskonna enese juhtida wõetaks. Kõik see aga ei saa muudu toime panna, kui töölisklass, selle peale see suurepäraline ümber uumine langeb, peab poliitilise wõimu oma kätte saama. Et aga poliitilist wõimu oma kätte saada, on töölisklassil tarwis wäga mitmetahlgelt wõidelda.

Töölisklass on oma majanduslike wiletsu'e tõttu hariduse poolest ainult seltskonna wõeraslaps. Sotsialdemokraatia püüab töölisklassi haridust tõsta, et iga töölise oma klassi seisukohast ja oma klassi kasudest aru saaks ja oma poliitiliste seltsimeeste ritta astuks. — Et töölisklassi majanduslisesse tõsta ja temale ta majandusline wõitlusi wõimalikuks teha peab poliitikapartei parlamentis ja linna- ja kogudondade nõufoogudes wõitluse ja töölisklassi kasulikuks seadused maksma saakiwad.

Kättewõidetud tööpäewa lühendus on alles siis kindel, kui see riigiseaduse poolt ümberlõkkomataks on tehtud. Streigiwabadus on alles siis kindel, kui seadus selle kindlaks määrab. Ametiühisused ei saa aga ilma poliitikaparteita, s. o. ilma endid poliitilises ühendamata seaduseandmise kohtades nõnda mõjuda, kudas see töölisklassile kasulik on.

Walitsewad klassid on sellepärast ka palju enam poliitilise töölisterpartei kui nende ametiühisuste wastu. Nad teawad wäga hästi, et ka kõige suuremad ametiühisuste wõidud ainult ajutised ja paigalised on, kui poliitiline jõud neid wõitlusi mitte jäädawateks ei tee. Inglise töölised wõitlewad oma ametiühisustes ilma lõpunihiita; nad on kestaja tsunftide jarnased kitsarinnalised oma püüdmistes. Prantsuse töölise sindikadid püüawad ilma poliitilise partei organisatsioonita edasi saada; Prantsuse töölise wõitlus on selle tõttu nõrk.

Wenemaal püüab walitsus töölise wägewat liikumist kitsastesse ametiühisustesse ära matta. Kõike awalikku poliitikaelu surmata katsudes jätab ta töölisele nimekaufse wõimaluse ametiühisusi asutada, lootes, et rewolutsion sellesse „lubadusesse“ ära upub. Ta jätab töölisele „armulikult“ wõimaluse, et need endid wastastiku oma naljakopikutega „awitawad“, aga waatab selle peale et nad jumala pärast mitte streigikasfajid ei asuta ja streikisid toime ei pane, ega ka muul wiisil oma elukorra parandamiseks midagi teha ei wõi. Mis peawad meie töölised selle wastu tegema? Peawad nad petlikkude näkineitside pettesugusid kuulama, kes walitsuse agentidena walmis on jutlustama, et töölised endid seega awitada wõiwad, kui nad ostu- ja müügiühisusi, ühis-töökodasid asutawad, hästi kofluhoidlikult elawad, trunult tööd teewad, jumalat paluwad ja ülemate sõna kuulawad, nagu Jaan Speek oma põhjas naelutab, et Narwa töölised juba aastate eest — tema abiga — õigele teele astunud, kuna nad kolm kaubarwitajate ühisust asutanud? Meil ei ole midagi n. n. ühistegewuse wastu. Aga kui seda selles soomitataks, ei töölise kõrgest liikumist ühistegewuse taffudesse mäsida, et poliitilist ja ka majanduslist wõit-

luft utisuguse „awitamise“ roobastesse juhtida, siis peab selle vastu kõige karedamine wälja astuma.

Meie ametiühisused ei tohi mitte nendesse piiridesse jääda, mis walitus neile määranud on, waid nad peawad ajuti täielikud isikustelisekumise lehkohad olema. Kuna walitus nende läbi poliitilist liikumist nõrgestada tahab, lootes, et tegewad jõuud uue, temale kahjuta tee peale juhtitud saawad, peawad need jõuud ametiühisusi just selleks tarwitama, et iseäranis ka poliitilist kihutusetööd teha. Need ühisused olgu nagu koolid, kus tööliste nende klassi seisukoht ja klassi-kasud selgeks tehtakse ja ära näidatakse, et alles poliitikalik wäljaastumise võimalus ja poliitikaline wõitlus majanduslike wõitluse võimalikkus, ja majanduslikes wõitluses kättesaadud wõidud kindlaks teeb.

Need, kes jultustawad, et töölistel ametiühisustes rahulikult töötama peawad, teadku, et enne rahulikult töötamisest juttugi ei wõi olla, kui kõikidel riigikodanikkudel, kes 20 aastat wanad on — sugu ja rahwuse peale waahtamata — üleüldine, otsekohene, ühesugune ja salali walimise õigus kõikideks walimisteks, niihästi riigimõistkogu, kui ka kogufondade jne. walimisteks käes on ja kui põhjusseaduse andew kogu tähendatud wiisil walitud on, sõna, trüki, koosoleku, sellside ja freigi wabaduse, isiku, forteri ja kirjade puutumatus kindlaks on teinud, kui iseäralised seadused, sõja- ning wäljakohitud, surmanuhtlus ja teised walituse „rahustamise“ abinõud jäädawalt ära on kaotatud. Alles siis wõib meie juures sellest juttu olla, et ametiühisused ainult majanduslike elukälgedega tegemist tehes. Me näitame, et niituaune tööjaatamine ainult seal võimalik on, kus poliitikalik, i. o. sotsiaaldemokratia, wabalt töötada ja wõibelda wõib. Nõnda kama kui see meie juures võimalik pole, peawad töölistel kõiki teisi ja võimalusi, iseäranis ka ametiühisusi selleks tarwitama, et jalgalust poliitikalikes mõttes kindlustada.

Jürisson.

Mis meil teha?

Eigemat ajal astub teine mõistkogu kokku. Mis ta ära teha jõuab, mis mitte; kas ta lauals kokku jääb wõi ei — seda meie ei tea. Aga seda teame meie, mis sugusel otstarbel meie, sotsiaaldemokratiline töölisterpartei, oma asendatud siwa oleme saatnud. Meie teame, et need ja nendega kõigi revolutsioniliste rahwakihiide asemikud seal ühendatud lehkohaks peawad olema, mille ümber termest riigist see jõud kogub, mis praeguse isewalituslike „konstitutsioni“ all ääb ja lämbub, ja mis omale wabaks elamiseks waba riigikorda nõuab. Kõik need miljonid talupojad ja töölistel, kes praegu isewalituslike, mõisnikkude ja ametnikkude omawoli ja wägiwalla seitsmekordsetes ahelates ägawad, peawad need ahelad purustama, kui nad elada tahawad. Siin ei aita mingi „kulturalne“ abinõu. Seaduseandlike tööga ei ole seal midagi ära teha, kus sind ainult niisugused seadusi lastakse anda, nagu see wõimukandjatel armas. Sellepärast naerawadki praegu rõhutatud klassid niisuguse „seaduseandlike“ töö üle, millega „konstitutsionilist korda kinnitada“ tahetakse, nagu Tõnison oma sõnamüslinates kinnitab ja... Eestimaal kuberner oma walimise-üleskutes kirjutab. —

Seaduseandline töö wõib ainult siis wilja kanda, kui wõim nende seaduste maksima panemiseks seaduselegija enese käes on. Selleks on tarwis isewalituslike wõim mürda ja rahwaasemikude kogu, isikune rahwaasemikude kogu täie jõuuliseks seaduseandjaks teha.

Aga meie ei pea seda mitte mõistkogu ootama jääma. Meie ei pea mitte kodanlaste wiisil kassa rüppe panema ja sõdwalk ootama, mis meie asemikud sealt toowad ja annawad. Seda näitas just esimene duuma wäga selgeste, et saadikud isenesest midagi ei suuda ära teha. Ja igaüks saab ise sellest selgest aru, et wiisaja mehelme kogu ühegi roodu soldatite ees püsida ei jaks.

Kuid ka seda ei pea meie ootama jääma, millel meie saadikud mid „kutsuma, koguma, walgustama“ ja wõitlusesse wiima tulewad. Ei — selleks on neid liiga wähe, et nemad kõike teha ja igale poole ulatada wõiksid.

Meie ise peame endid nüüd oma saadikute üm-

ber koguma ja korraldama hakkama. Meie peame ise oma jõuud lahingiwäljale seadma. Walimised on selleks juba suure hulga eeltööd ära teinud. See walituse konks, mitmejärguliste walimistega kandidaate sõeluda, tuleb meie nüüd selle poolest kasuks, et meil walijameeste kogude kaudu teatavad ühendused juba on loodud. Meid peame niipalju tarwitama, kui iganes wõimalik. Ei ole see awalikult võimalik, siis salaja. Walimistel on saadikud laiematest ringkondadest üksteist tundma soanud, üksteise mõtteid kuulnud. Seda tutwust peab alaliseks ühenduseks kasutama. Nende wäljeste korralduste peale, mis walimiste kihutusetöö loonud, tuleb nüüd revolutsioniliste lehkohade ajutamist rajada.

Tulnawaldades enne ärkamad inimesed kokku, et walimiste eeltöö üle läbirääkimisi pidada, ja sündis see töö tihti täiesti iseseiswalt, awa-pead, siis on neil nüüd oma walijameeste kaudu juba laialisem kokkupuutumine, kust kaudu nad kõike seda nägema ja kuulma ulatawad, mis mujal ilmas tehakse.

Need wäljesead kogusejed, mis enne walimiste üle aru pidasid ja neid juhtisid, wõiwad nüüd kohtadesse saada, mis kõike revolutsionilist jõudu oma ümber kokku koguwad. Waldade kogusejed on siis üle terme kihelkonna ühendused, ja kihelkonna peale loodud lehkohad wõib siis juba otsekohese linna lehkohaga ühenduses seista. Wiimased peawad siis juba selle eest nuretsema, et maa organisatsioonid oma tegewuse korraldamises tarwilikku juhatust saaksid.

Mis linnadesse enesesse puulub, siis on ka siin walimise eeltöö läbi mis revolutsionilistel parteidel, nagu seda sotsiaaldemokratiline töölisterpartei on, suuremal osal salaja, „põranda all“ pidi sündima, — selle läbi on ka linnades juba laiemate kihelkonnade seas mitmesugused organisatsioonid elusse tekkinud. Nii on meil walituse walimisekomitee, niisama linnawalijate seas salgasejed, kes oma ümber kihutusetööd on teinud.

Kõiki neid peab kinni hoidma ja nende tööpõlde sellega laiendama, et nüüd mitte ainult walijate peale peatõhku ei tule panna, waid kõige elanikkude peale. Sotsiaaldemokratiline töölisterpartei, kui revolutsionilise liikumise eesotsas seisja ja revolutsionilise jõu kogu ja ning korraldaja, kui kõik need sidemed, mis ta walimise kihutusetöös sel kombel saanud, kinni hoidma, peab neid kaenalliteks tarwitama, mida wõibda ta oma kirjandust, oma revolutsionilist mõtteid laiate kihelkonnade kätte saadab, peab neid kohalikud punktid looma, kuhu ümber kaswaw walitusewastane jõud kokku koguneb. —

Siit ja sealt kuulduw heakõid, et walimisekihutuste järele — rahu wõib saada, puhata saab. See on kodanline waade, kodanlaste püüe, kes mure ei tahagi, kui... oma mehi mõistkogusse saata. Mis üle selle, see on neil — raske. Nemad ripuwad ju oma lootustega isikute küljes.

Meil aga ei ole mitte isik tähtis, waid asi, ja jõud, mis asja kannab. Meie peame ikka meeles pidama, et meie wõitlew partel oleme, et meie rauda taome. Meie ei ole sellega, et meie walimisekihutustest peafenud, weel ammugi mitte esmargil, waid üks kihutusetöö astub teise asemale. Ja mida laimale meie kihutusetöö wälki laguneb, seda juuremat tööd, seda rõhkem jõudu on tarwis. Mitte puhkus ei oota meid, waid uus, suurem, wiljarikkam jätk meie töös.

Ja meie teame julgeste ja rõemuga seda tööd, teades, et kõik need tuhanded ja miljonid termel laial Wenemaal, kes oma põlwi ei ole niitunud isewalituslike Baali ja parunite wäewõimu ees, meiega ühes sibi edasi läbewad, niisama nagu meie, pistestest salgakestest peale hakates kogunewad ja ühewad juureteks wõimusteks kihelkadeks, kes kui wõimata revolutsioniline rahwa wägi oma revolutsionilise lehkoha ümber koguneb, et seal isewalituslike otsustawa lahingu anda.

Mida jõuetumalt kodanlikel parteid puhkama jääwad, seda agaramalt astume meie tööle.

Walimiste kihutusetöö tagajärg on näidanud, et rahwas oma elu põhjani praeguse inimkalise walitusekorraga leppimata waenlane on. Tasa ja targu astub ta oma wääramata jõuuga edasi — lõpuilku lahingu poole. Mõingi kodanline unistus ja jumalapaalumine, et walituse „mõistlikkuse“ jaoks ja rahwale järele annaks“ ei wõi rahwa arusaamist enam segada. Mitte järileandmisest ei räägi igapäewane kare elu, waid leppimata, wiljastest ja werisest wõitlusest.

Ühel pool isewalitus oma werejanuliste falkadega: mõisnikkudega, kasakatega, strashnikutega; teisel pool rahwas oma lõpmata wiletsusega, oma kurnatud kehaga. Siin ei wõi mingit leppimist olla. Minult peas mine wõib olla neist orjalehtidest. Ja see on wõimalik ainult seeläbi, kui rahwas oma jõunga wana mustasajalise jõuu eest häwitab.

Revolutsiooni lõpp seisab weel ees. See ei anna meile aega puhata. Meil on tööd teha!

Cooni.

Teated.

Dierduseks

teatatakse meile, et see Rosenbladt, kes meie lehes 4-s numbris kui politseimurkur häbiwõlla tõnmati, mitte Raplas, waid Raikülas, Rapla kih., kirjutajaks on.

— Peterburi telegrahi agentur teatab, et metalli-wabriku meistri Andersoni tapmine kohalise sotsialdemokraatlike komitee otsuse peale on sündinud; olla lendlehti laiale laotatud, kus talle jämedat ümberkäimist ja töölise-kihtuaja lahkiatkmist süüks antawat. Ka olla neis lendlehtedes kuulutus ohud, et raudtee-töökodade meistri Ahrens'i haawajale 10 rbl. taju on antud.

Teatame siin, et meil nende terroriistlike ettemõtetega ega ka sarnaste lendlehtedega, kui neid ülesidse on laiale laotatud, mingisugust ühendust ei ole. Üksama ei ole meie poolt mingisugust taju-makstu wälja antud.

Dr. G.-d. E. P. Tallinna komitee.

*

Nagu kuulame, olla Tallinna puuwilja-wabrikusse („siis-wabrikusse“) P o o l a m a a k t tööd saadetud. — Ühendasid wõib arvata, et see töö meist wabrikatest on, kus wabrikandid kõige werisema meeskusega kinnend tuhanded töölised uutisale wiskaswad ja sajaduhanded ha lastamataki nälga jätsiwad.

Nüüd tahetakse siin töölisi ületundidega jeda tööd ära tegema surdida, mille kästes sadade tuhandate teiste töölise nutupisarad, needus ja wanne seisab.

Sellimehed „siis“! Ükski ärge lasku ennast w n d a d e kurnamiseks alatunult loorida. Üstnue kindlalt kõigi niisuguste abinõude mostu, millega kapitalistide kasuahnus teid orjalüttesse kohab kõita. Ja üks niisugustest on ka kurnaw ületunnitöö. Tallinnas on küllalt töötä töölisi, kes kõige kibeamat puudust kannatawad. Kõige halwemal korral saagu siis ometi nemedki selle teiwapalusele omale, mis Eobst sellimeestelt ära on riisutud.

Maha orjastaw ületunnitöö, millega meie sellimehi nälgima tahetakse surdida!

Lehed ja mehed.

Ujalehel on juur mõju. See on harilikku inimese igapäewane waimutoit. Ja sellepärast ei ole mitte ükski, mis sugust lehte loetakse; iseäranis töölisklassil, kel iga kulutatud kopik kallis on, ning kes kehwa ihutoidu korwal ometi puhtamat waimutoitugi peaks saama.

Klassiteadlastele töölisklassile peaks igatahes enam-wähem selge olema, et ükski kodanline ajaleht otstarbekohaselt töölisklassi kasulid kaitsta ei wõi. Uga nälgjaga paneb wanapagan kähksedki nälga, ja häda ajal peab wäheha pahaga leppima. Üli tuligi, et aasta eest, kui kõik töölisklassi ajakirjandus suruiks kähkistati, siis töölised oma janu teistele hallikatele kustutama läksiwad. Kui sopesed need hallikad oliwad ja on, seda märkasiwad paljud küll waewalt, sest janu oli suur, ja ilusote sõnade mähinast on ifka raske mõttekihti üllastid üles leida. Ja ajakirjandus harjutakse kihwtiga ära. Kuid kihwti kahjulikku mõju see ei wäheenda. Sellepärast on tarwis selle kihwti töölisklassi loomu kord walgele tuua, et joojad ehmatusega temast eemale põgenekiwad.

Meie peatame efiotta ainult ühe niisuguse lehe juures, keda iseäranis ka töölisklassi ringkondades loetakse.

Kui 1905. a. jõulude eel kord kõik edulitem ajakirjandus kinni suruti, siis tuli ka kogemata „Uue Ujale“

see äpardus. Uga walitjuseametnikud nägiwad peagi, et nad eefinud oliwad. Andres Pert, „Uue Uja“ wäljaandja, oli nii libe ja paenduw kohalikkude wõimumeeste püssa kaapimas, et ta koke uue lehe luba sai — praegune „Däewaleht“ hakkas kätima. Paar nädalat warem oli Pert ümber sõitnud ja omale hästi pu-nast toimetajat eefinud, „õige palju pakka“ töölades. Minu seas tegi ta sellekohase ettepaneku ka ühele tütta-wale sotsialdemokraatlikele ajakirjanikule, kelle kallale ta aasta hiljem oma lehes awalikult politseimurkurite ja shandarnite tähelepanemist juhatas, et need ta ometi wagaiks peakiwud tegema.

Uga siis oli tarwis punane, hästi punane olla, sest see oli meeleolu järele ja tõi raha.

Uitpea aga kui werekoerte wõim maal walitsema hakkas, kui punane wärw walu oleks wõimud tuua — koke oli Pert... mustade seas. Ta astus Balti sakste parteise ja hakkas kõige jõunga revolutsionilist liikumist, töölisklassi jagatama. Ja mitte ükski Pert ise, waid ka mitmed teised tema lehe jõuud tegiwad seda. Üli näituseks M i h k e l N e u w a n n u — „Uue Uja“ wastutaw toimetaja. Seesama kelle waimu wilja lugejad aastate laupa maitsewad. See ja m a N e u w a n n u, kes mööda-läinud sügisel kihwipalati poolt poolekõigeks aastaks wangi mõisteti, kes selle peale ennast wangiustest wabastada palus, mille eest ta Tallinna rewolutzioniliste organisatsioonide tegelasi kles arda luhas. Seesama N e u w a n n u, kes praegu weel „Däewaleht“ toimetuses edasi istab ja oma politseimurkurliku kihwti-ila üll üllga laupa rahwa sõdamesse silgutab, nagu madu, kes ennast ohwri ümber on ümmannud ja nüüd selle üdi imeb.

Weel teiski salapolitsei naururist on „Däewaleht“ kauemat aega oma teimetuses hellitanud, ja Pert ise seisab Tallinna mustemate meestega, nagu Jakobsoniga, ligidales ühenduses. Juba sest näeb lugeja, mis suguste isepoolest järedate ja jälkide elukate läte alt see leht wälja tuli ja tänapäewgi weel tuleb.

Täiskas ja kihwtine on sedamööda müidugi ka lehe siin, häwitusele saatew ta siht. Kõikama arusaamisega lugejate hulka püütakse põnewate armastuse ja wereromantide ning kohutawate ja tõnultiste sõnumite läbi lehe kästes liini hoida. Teiselt poolt püütakse truste oma werkoeraliste faitselate rahulolemist seega alati hoida, et iga kihwifindamat wäljaastumist töölisklassi kasude eest koke roou kinnuga maha tahetakse tallata ja salamuusurid plati kihutatasse.

Üdige selle mustuse, jälkuse ja roppuse kattel's tuuakse ühti mahedate, sulawate sõnadega kirjutatud juhtkirju, kus isegi... r a h w a k a s u s t laia suuga kõneldakse.

Salamuusurid, ülesandjad ja... rahwa kasu!!!

Kuid olgu seekord sellest lähikesest märkusest. Meie peatame sel puhul ainult selle ühe lehe juures, sest et ta möödaläinud aastal üsna laialt rahwa kätta maad oli leidnud ja et ta oma alatamat erjawaimu, äraandlikku roomamist mustade wõimude ees ja isegi pealekaebamist ja pettust jesuitlikku kawalusuga üfusate sõnade warjule oskab poita.

Meie leht on weel kitsas, et kõigi nende jesuitlikkude mõttemolgutamiste wastu wälja astuda, mis nime-tatud lehes ja ka teistes kodanlistes lehtedes aladp mata nagu kihwti wala külwatakse. Sellepärast tahime efitte lugejatele seda sopesast, süwetatud alust näidata, mille peal see leht seisab ja kust ta isegi töölisklassi ridadesse oma sopsakihwti ujutab. On selle üle kord selgusele jõutud, siis wõime loota, et töölisklassi ringkonnad asjalikumalt edaspidiste sihtlikkude seletuste juures peatama jädwad ja nii sels teed walmistawad, niida mööda sarnane kihwti-ila kirjandus wida rutem seda pärem töölisklassi ridadest peaks kaduma. Edeste, töölisklassi higiga teenitud kopikad on enam wäart, kui et neid oma kaha ja waimu kähkestajate põhjala kaulasse pilduda ja seega iseenmast selle kaamide tõuu puntrasse mähkida. Sotsialdemokraatlike töölisklassi partei üks tähtsamatest ülesannetest on just niisugust soppa töölisklassi ridadest ära pühkida ja kindlale klassiteadlikule kirjandusele teed walmistada.

Kui „parajusmeelsed“ woli- gusje lähetsiwad?

„Edu“erakond hirmutab, et kui käremeelsed (s. o. sotsiaaldemokraadid, tööerakondlased, radikaalsed) woliogusje lähewad, siis walitsus selle wolioguga laiale ajab. Et seda ei sünniks, selleks walitagu — eduerakondlasi!

Kas on lugu tõeste nii? Kas tõeste walitsus „parajusmeelsed“ rohkem kardab, kui käremeelsed ja parajusmeelsed sellepärast ei julge laiale ajada?

Kui küsimust nii üles seada, siis saab iga laps aru, kui loll niisugune põhjendus on. Oma wõitluses rahwaga jääb rüüstamise-kangelaste walitsus ainult seal rahwa ees auukatuse seisma, kus ta rahwa jõudu ja wõitlusewolmidust näeb. Politika-wõitluses on ikka jõud otustajaks, kuigi sellepärast igakord weel werd ei hakata walama. Mitte midagi ei tee walitsus ise omaast heast tahtmisest rahwa elujärje parandamiseks, waid kõi uueudused annab ta ainult sellepärast, et ta rahwa jõudu näeb ja — kardab. Niipea, kui walitsus näeb, et rahwas wõidelda ei mõtle, ei anna ta mitte midagi. Tõepoolest: tuletame Wenemaa talupoegade „waka-tust“ meelde, ainult sagedad talupoegade mäslud sundiswad walitsust seda siluakirjalist kommetimängu ette wõtma, mida paljud leasidamlised, kuid lapselikud inimesed „wabastuseks“ nimetawad: ühel aastal enne „wabastust“ oli 141 talupoegade mäslu. Kuid niipea, kui talupojad rahule jäiwad, ei teinud walitsus mitmekümne aasta jooksul enam muud midagi talupoegade „heaks“, kui andis ainult kõi suguseid politteilisi rõhumise-seadusi wälja. Aleksander II. ise ütles „wabastuse“ kohta: „parem uueudused ülewalt wõit anda, enne kui rahwas nad astpoolet ise wõtab.“ Wene walitsus sai ise paremine aru, kui meie politikalised lobaswad eduerakonna saagrist, et ainult rahwa jõud walitsuse käest midagi wälja pressida suudab.

Kui rahwas „parajusmeelsed“ ja tagurlasted woliogusje saadab, siis on walitsusel teise wolioguga weel kergem talitada, kui esimesega. Sest ta teab, et niisugused isandad hulga rohkem rahwast ja rahwa wõitu kardawad, kui Orlowite ja Besobrasowite walitsust; et niisugused isandad, kui neile walida anda ennem sõjawäljakohutega ja karistusefalkadega nõus on, kui rahwa põlwate hädade kõrwaleaatmisega. Kui niisugused isandad wad ka „wabastuse“ üle unistama ja sõnu tegema julgewad hakata, siis wõib walitsus neid ilma wäheha kartuseta laiale peksa: nende eest ei seisa Wenemaa 150-miljonilise rahwa hulgaist keegi. Kui esimese wolioguga laialeajamiseks weel waja oli 80,000 soldatit Peterburisise „rahu alalhoidmiseks“ kerku ajada, siis pole parajusmeelsete wolioguga laialeaatmiseks küll mitte ühte poliitilist tarwis.

Kuid kui wolioguga tõeste eduerakonna jüngeridest ja ta Wene mõttewendadest, nii kui „17. oktobri ühisusest“, „rahulise uueuduse erakonnast“, „tõistest Wene meesest“ jne. koos seisaks, siis pole walitsusel sugugi tarwis wolioguga laiale ajada: need orjawaanumud lepiwad kõigega! Neile sülitab näkku, — nad tänawad wiisakalt! Kas on Wenemaal ühtegi ministeriumi olund, kelle ees Jaan Tõnisson „truu riigikodanik“ pole olnud, kellele ta truudust pole wandunud, kelle waenlasi — rewolutsionäris — igate moodu mustanud pole? Kõige koledamate rõhumiste ajal, kõige mustematel ajajärkudel on Jaan Tõnisson tsaarwalitsuse kintsusid kaapinud.

Ja kui need orjawaanumud woliogusje peasewad, ja seal wabadusest unistama hakkawad, pruugib ministril ainult jalaga korra wastu maad pörutada ja — nad on wagased ja „truu riigikodanikud“, — s. o. wägiwalla-walitsuse toed. Oskas ju Jaan Tõnisson oma südame-tunnistuse ära müüa, kui Besobrasow talwel korraks jalaga wastu maad pörutas: terve rahwa ees tunnistas Jaan Tõnisson, et kuulujutud, nagu talitaks karistusefalkad wägiwaldselt, iga seadust jalge alla tallates, — ei need kuulujutud õiged ei olewat. Besobrasow oli kulmu kortsutanud, ju meie „julgele kohusetäitjale“ oli küllalt, et oma auu ära müüa.

Kuid rahwas ei jaada neid orjawaanumusi, kelle eest tal pärast terve Wenemaa ees häbi tuleks tunda, riigi-woliogusje! Ta saadab mehed, kes kõi oma jõuu selle

peale panewad, et tase ja targu rahwa jõudu kaswatada ja koguda, et rahwa ridasid ikka tihedamateks ja tugewamateks wõitlusefalkadeks kerku liita, et jõudu koguda, mille ees rüüstaw walitsus wärisema hakkab ja mis wiimaks selle häbitawa, werega kaetud hirmutusele seda teeb, mida ta oma raskete weretöödega ja aastasadade pikkuse rahwa rööwimisega ära on teeninud, s. o. — kõi tal kinni ja põlwega rindu!

Andrei.

Mis peab riigiwolioguga tegema?

Kui eduerakonnale see küsimine ette panna, wastaks ta muidugi kohe: wabadust ja maad nõudma! Aga kui walitsus neid ei anna, mis peab wolioguga siis tegema? Selle peale ei oskaks eduerakond, ei ülepea üksti kodanline erakond wastata, sest see, mis riigiwolioguga siis tegema peaks, ei ole kodanlikele klassidele sugugi nii armas ja nad püüaks sellest ainukesest teest igat moodi mööda peafeda. Muidugi saab elu neid ise selle ainukesest peale tõukama, kuid ka juba selle tee peal olles ei oskaks nad kindlasti järjekindlalt oma rada kääta.

Ainult töölistepartei wastab selle küsimise peale kindlasti ja silgese, sest töölistelklass ei kardab täielist rahwa wõitu tsaarwalitsuse üle.

Riigiwolioguga peab rahwa jõudusi organiseerima hakkama. Ta peab kõi oma jõu selle peale kulutama, et rahwa arusaamine tõuseks ja rahwas ikka tihedamate ridadena enmast tema ümber kerku koguks. Selleks wõib ja peab riigiwolioguga selle suure lugupidamise, mis tal rahwa silmis on, need seaduslikud õigused ja eesõigused, mis tal on ära tarwitama. Kudas rahwast organiseerida, seda kindlasti ette ära ütelda on muidugi wõimata, sest abinõusid leidub palju, kuid peaaegu on, et riigiwolioguga rahwa ees mitte näitelawa osa ei mängiks, mida rahwas ainult pealt waatab, — ei, riigiwolioguga peab püüdma rahwast ikka rohkem sellest tema enese ja tsaarwalitsuse wabastusest wõitlusest osa wõtma kiskuda. Riigiwolioguga peab enmast sellepärast tuhandate niitidega rahwaga siduda püüdma, nii et rahwas nii kui wõrguga iseenese wahel ja oma keskpunktiga ühendatud olers. Selleks peab wolioguga, näit. sagedaste üleskutsetega ja seletustega rahwa poole pöörama, näisama peawad wolioguga seaditud wõimalikult sagedaste rahwaga isearanis oma walijatega isiklikult kokku saama, selleks peab wolioguga igal pool linnades ja külades üleüldise healetemise põhjal walitud kommissionid luua püüdma, mis wolioguga ühenduses seisakswad ja milside peale wolioguga wõits toetada jne.

Niisugust taktikat soowitakswad esimeses woliogus töölisteparteid asemikud. Ja elu ise tõukab wolioguga niisuguse tee peale. Ka esimene wolioguga, mill' enamuse kadetidest koos seisis, kes rahwa rewolutsionit kardawad, ja mis sellepärast nii püüdis teha, et rahwast mitte wõitlusest kiskuda, oli lõpuks sunnitud selle tee poole kalduma. Ta tahtis seda küll wäga arglikult teha, kuid omelt pidi ta selle tee peale minema, kuigi arglikult. Ta tahtis nimelt rahwate teadaandmist wälja anda. Kuid ta tegi seda liiga hilja, — ta polnud senini weel selle eest hoolitsenud, et omale jõudu se ja taha koguda ja walitsus ajas ta just enne laiale.

Elu tõukab wolioguga selle tee peale sellepärast, ei kui ta tahab, et walitsus temc, kui jõuga rehkedaks, siis ta omale selja taha tuge peab muretssema, — tuge, mille jõudu walitsus kardaks. Ka kadetid tunnustakswad oma Helsingi kongressil, et esimese wolioguga jõuetuse põhjus see oli, et ta mitte rahwa toetust ei õitsinud.

Kuid ainukene partei, mis mitte wastu tahtmist waid järjekindlalt ja tahtimisega selle tee peale astub: et riigiwolioguga rewolutsionit tööriistaks teha, riigiwolioguga rewolutsioniliste parteide rewolutsionijõudude kogumise töö toetajaks ja seaduslikuks kätteks teha, — ainukene partei, mis wolioguga selleks tahab teha, on töölistepartei.

Ja see on ainukene õige tee, mida kodanlikest parteid sunnitud on tunnustama.

Andrei.